

et non etiam nativitas. Mortem quippe tanquam separationem animæ, id est, naturæ dei vestri a corpore inimicorum ejus, hoc est a figmento diaboli, prædicatis atque laudatis : ac per hoc rem dignam fuisse credidistis, quam Christus etsi non moriens, tamen mortem simulans commendaret. In nativitate autem quia non solvi, sed ligari potius deum vestrum creditis, hanc nec saltem fallaciter imaginatum Christum credere voluistis : ita ut non sic vobis Maria displiceret, si concubisset, et non concepisset, quomodo displicet, quia non concubuit, et tamen peperit. Videtis ergo multum interesse inter hortantes ad virginitatem, bono minori bonum amplius præponendo; et prohibentes nubere, concubitum propagationis, qui solus proprie nuptialis est, vehementius accusando : multum interesse inter abstinentes a cibis, propter sacramenti significationem, vel propter corporis castigationem; et abstinentes a cibis, quos Deus creavit, dicendo, quod eos Deus non creavit. Proinde illa doctrina est Prophetarum et Apostolorum, hæc dæmoniorum mendaci loquorum.

LIBER XXXI.

I. FAUSTUS dixit : « Omnia munda mundis ; immundis » autem et coinquinatis nihil mundum, sed inquinata » sunt eorum et mens et conscientia¹. » Hoc quoque ipsum, utrum vobis expediat a Paulo dictum credere, considerandum est : hactenus enim non tantum dæmoniis exagitados constitit Moysen et Prophetas, cum tantas de ciborum differentiis tulerint leges; sed etiam quod immundi ipsi fuerint et coinquinati mente atque conscientia sua, ut congrue in ipsos et illud cadere possit quod sequitur, Deum se scire profitentur, operibus autem negant². Cui autem hoc magis competit, quam Prophetis atque Moysi, qui longe aliter vixisse probantur, quam Dei cognitoribus congruebat. Ego tamen nunc usque, præter adulteria et fraudes et homicidia, nihil aliud esse putaveram, unde conscientias pollutas habuisse viderentur Moyses et Prophetæ : nunc autem hoc demonstrante capitulo, scire jam datur etiam hinc eos inquinatæ mentis fuisse, quia aliquid putaverint inquinatum. Quorsum ergo talibus etiam nunc vos visionem divinæ majestatis contingere potuisse arbitramini, cum sit scriptum, nisi eos qui corde puri fuerint, Deum videre non posse³? At vero hi etiam si casti ab illicitis facinoribus extitissent, sola tamen hæc abstinendi a quibusdam escis superstitio, si mentem contaminat, divinitatis eis potuit negasse cons-

¹ Tit. 1, 15. — ² Ibid. 16. — ³ Matth. v, 8.

pectum. Evanuit ergo jam, atque extincta simul est Danielis quoque illa ac trium puerorum gloriatio¹: qui et ipsi usque ad hanc prædicationem quæ censet nihil immundum, castissimi plane ac bonæ mentis juvenes habiti sunt in judaïsimo, quia scilicet paternarum memores traditionum, a Gentium dapibus, et maxime immolatis, omni cum studio se conservaverint illibatos. Nunc enim demum apparuit et ipsos contaminatos fuisse mentibus et conscientia, tum maxime, cum os a sanguine et cibis feralibus abstinebant. »

II. « Sed illos fortasse excuset ignorantia; nec dum enim apparente christiana hac fide quæ doceret omnia esse munda mundis², quædam et ipsi putaverint non munda: vos vero qua nunc excusatione utimini, si Paulo clamante, nihil esse non mundum³, et doctrinas dæmoniorum appellante ciborum obstinentiam, et mente pollutos vocante qui aliquid putaverint inquinatum, non solum abstinete, ut diximus, sed etiam gloriam captatis exinde, et eo acceptiores vos creditis Christo, quo eritis abstinentiores a cibis, id est, secundum hanc sententiam, quo mentibus inquinati magis et magis conscientia vestra polluti? Quid quod etiam cum tres in mundo religiones sint, quæ mentis purgationem pariter in castimoniis et abstinentia, ritu quamvis diversissimo reponunt, dico autem Judæos, et Christianos, et Gentes, ex quanam istarum religionum sermo hic veniat, non potest inveniri, qui docet nihil esse non sanctum: certe ex judaïsimo minime; itidem ex paganismo, quia ipsum quoque discriminat cibos; nec quidquam interest, nisi quod Hebræus in quibusdam animalibus a Paganis dissentit. Restat christiana fides, cujus si proprium hoc esse putas, nihil existimare pollutum, prius est ut fatearis in vobis esse neminem

¹ Dan. 1, et III, 12; — ² Tit. 1, 15. — ³ 1 Tim. IV, 3.

christianum. « Omnes enim apud vos, ut cætera reticeam, » morticina tamen et immolata inquinamentum existimant » esse non parvum¹: » aut si et a vobis jure christianitatis hoc agitur, ne hujus quidem ergo religionis sententia est, quæ omnem penitus immundorum abstinentiam tollit. Quorsum ergo a Paulo id dici potuit, quod nulli sit religioni conveniens? Etenim Apostolus non tam religionem exiit, quam ritum mutavit, cum ex Judæo factus est Christianus. At vero qui hoc capitulum scripsit, videtur ille mihi nulla prorsus religione fuisse subnixus. »

III. « Quapropter si quid de cætero in læsionem nostræ fidei de Scripturis quærentes inveneritis, tunc demum id nobis opponere mementote, cum vobis pervideritis non esse contrarium: quemadmodum et illud, quod de Petro soletis afferre, tanquam idem viderit aliquando de cælo demissum vas, in quo essent omnia genera animalium et serpentes; atque eo attonito et admirante, vox audita sit dicens ad eum: « Petre, quidquid in vase vides, macta, et » manduca². Cui idem respondens: Domine, commune, » inquit, et immundum non contingam. Et iterum vox ad » eum: Quod ego sanctificavi, immundum ne vocaveris. » Quod quidem ipsum licet et per allegoriam aliud quiddam, et non indifferentiam videatur significare ciborum, tamen quia vobis et hoc ita intelligere placet: vescamini igitur necesse est passim belluis omnibus, et echidnis et colubris, ac reliquo omni genere serpentino juxta horama Petri. Hactenus enim vere dicto audientes vos esse probabitur voci, quam fertur audisse: et tamen hujus quoque meminere semper, quia Moyses hinc et Prophetæ damnati sunt, qui de iis quæ sanctificaverit Deus juxta vocis hujus sententiam, multa putaverint esse polluta. »

¹ Act. xv, 29. — ² Id. x, 14.

IV. Augustinus respondit : Cum ait Apostolus : « Omnia munda mundis¹ : » naturas ipsas intelligi voluit, quas Deus creavit, secundum illud quod Moyses in Genesi scripsit : « Et fecit Deus omnia, et ecce bona valde² : » non significationes, secundum quas Deus per eundem Moysen ab immundis munda discrevit³ : unde quia multa et multis locis jam diximus, nunc breviter admonuisse suffecerit. Proinde illos, qui jam tempore revelationis Novi Testamenti, adhuc illas umbras futurorum ita custodiendas putarent, ut sine iis Gentes salutem, quæ in Christo est, percipere non posse contenderent, immundos dicit Apostolus, quod carnaliter saperent; et infideles, quod tempus gratiæ a Legis tempore non discernent. Quibus ideo dicit nihil esse mundum, quia et iis quæ respuebant, et iis quæ sumebant, non sancte nec juste utebantur : sicut omnes quidem infideles, sed vos præcipue Manichæi, quibus omnino nihil est mundum. Neque enim cibus ipse quem sumitis, quamvis eum magna diligentia quasi a carnis contagione separetis, mundus est vobis, quem creatum nisi a diabolo non dicitis. In illo etiam deum vestrum ligatum atque pollutum vos edendo purgare perhibetis. Vos saltem vobis mundi videremini, quorum ventribus meretur ille purgari. Sed et vestra corpora naturam et opificium gentis tenebrarum esse contenditis, animas autem vestras ipsis adhuc corporibus inquinatas. Quid ergo vobis est mundum? Non quæ sumitis, non quo mittitis ea quæ sumitis, non vos ipsi qui sumpta purgatis. Videtis ergo propter quos tunc istam sententiam dixit Apostolus : talem tamen dixit, quæ omnes infideles et immundos teneret, sed vos præcipue maximeque convinceret. Omnia ergo munda mundis, secundum naturam in qua creata sunt : non tamen omnia secundum significa-

¹ Tit. 1, 15. — ² Gen. 1, 31. — ³ Levit. xi. 44.

tionem munda primo populo Judæorum : nec nobis omnia, vel propter salutem corporis, vel propter consuetudinem humanæ societatis, apta sunt : sed cum sua cuique redduntur et naturalem ordinem servant, omnia munda sunt mundis; immundis autem et infidelibus, quales præcipue vos estis, nihil est mundum. Cætera jam verba Apostoli, quæ sequuntur, vos ipsi vobis salubriter dicetis, si cauteriatam vestram conscientiam sanari velletis. Sequitur enim : « Sed polluta sunt eorum et mens et conscientia¹. »

¹ Tit. 1, 15.